Novi list, 1.6.2015, str. 36, A4

Evidencijski broj / Article ID: 15744259
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section: Mozaik

PREMIJERA U ZKM-u ■ »ELZA HODA KROZ ZIDOVE« IVANE ŠOJAT KUČI,

Sablasne generacijs

Rijetko je koja predstava u stanju dosegnuti poetsku čistoću komemoracije radikalnog gubitka, pri tom lišenog i mržnje i zamjeranja, kao »Elza hoda kroz zidove«. Riječ o premijeri koja može poslužiti i kao **važna uputa novoj upravi ZeKaeM-a oko repertoarnog profila kakvog bi zasigurno vrijedilo dalje graditi**

Urša Raukar i Radoslava Mrkšić u predstave »Elza hoda kroz zidove«

Kao u zbirci pjesama »Klopka za uspomene« (1977) Slavka Mihalića, u kojoj lica predaka izlaze iz vijavica i zapara samo da bi nas na trenutak pogledala kroz prozirne zidove vremena, tako i predstava »Elsa hoda kroz zidove« gradi i priziva svijet unutarnjih tragova jedne folkdojčerske obitelji tijekom 20. stoljeća. Dvije glumice, prvakinja Zagrebačkog kazališta mladih Urša Raukar i gošća iz osiječkog HNK Radoslava Mrkšić, igraju baku Klaru i njezine utvare. Redatelj Ivan Planinić smješta ih u crnu kutiju male dvorane ZKM-a, uz pomoć krhkih svjetlosnih traka i klavirskih preludiranja Matije Dedića stvarajući atmosferu liričnosti, usamljenosti, prizivanja, žalovanja, ispovijedanja, ženske solidarnosti, rastuće bilanse gubitaka. Riječ je o predstavi velike umjetničke snage i promišljenosti, u kojoj je vrijedno naglasiti i osobito redateljsko poštovanje prema glumačkim licima (nažalost prilično rijetku pojavu na hrvatskim pozornicama).

Dvojnice i »umnoženice«

Već prvi prizor predstave, u kojem dvije žene stoje uza stražnji zid pozornice, čuvajući objema rukama prazan pravokutnik papira, gestom koja kao da zna da će se papir/sjećanje/prošlost srušiti ako se samo malo odmaknu od površine dodira, govori o stilistici uprizorenja u cjelini. Kad papir zbilja padne, na njegovo mjesto stupa pravokutnik scenskog svjetla, na taj način čuvajući dostojanstvo odsutnih stvari ili osoba. Potraga glumica za poetskim rečenicama, nastalima kroz isprepletanje didaskalija i dijaloga, nastavlja se razvijati ispisivanjem papirnatih površina koje podižu u zrak kao scenske natpise, ali dramaturgija tih brojnih »transparenata« mnogo je složenija od one uobičajeno komentatorske. Pojedini odgovori i pojedine replike na papirima svojevrsne su odgoneteke emocionalnih i političkih trauma živih lica, točnije rečeno odnos tihih/zapisanih i glasnih/izgovorenih replika na sceni vremenom uspostavlja finu arhitekturu međusobnog nadopunjavanja i osporavanja. Primjerice, rukom zapisani pojmovi »natčovjek« i »Auschwitz« stoje jedan uz drugoga, u rukama glumica, kao neka vrsta zapisane optužnice, zrcaleći se pri tom i na njihovim nemoćnim, poraženim licima. Upravo je slojevitost i prozirnost lica Urše Raukar toliko duboko upečatljiva da imamo sve osnove nazvati je istinskom ljepotom. Za razliku od čitave vojske glumačkih kolegica čija zatvorena, tvrda lica njeguju scensku vulgarnost i njezinu paralelnu ironizaciju, Urša Raukar (pogotovo onda kad je ozbiljna, bez traga docilnosti socijalnog osmijeha) svoju punu glumačku snagu dostiže igrajući tragičke i pobunjeničke role, u kojima iz nje prosijava ogromna toplina i neotuđiv, koliko i nenasilan, bogato skriptiran osobni dignitet. Smatram da u pitanju tako jaka i autentična

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr

Novi list, 1.6.2015, str. 37, A4

Evidencijski broj / Article ID: 15744259
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section: Mozaik

U REŽIJI IVANA PLANINIĆA

ke sonate

izvedbena osobnost da je zbilja vrijeme da se Raukarova okrene i vlastitom autorskom izričaju. Glumica Radoslava Mrkšić sasvim je drugačije, no jednako važno i sugestivno lice ove predstave. Njezina djevojačka i majčinska nježnost, lomljivost i perceptivnost vječite Ofelije, nisu narušeni protokom godina. Kad u rukama ziba običan bijeli papir, pripovijedajući o izgubljenom djetetu, Mrkšić komunicira žensko stradalništvo o kojem s velikim razumijevanjem piše i autorica teksta, Ivana Šojat Kuči, dovodeći na pozornicu iskustva žena koje su svu svoju životnu strast uložile upravo u obiteljske i roditeljske odnose, na tom polju pretrpjeviši i neprežaljive političke gubitke.

Žene u zidovima

Redatelj Planinić pazio je da dvije glumice nastupaju i kao individualni principi igre i kao međusobne zrcalne slike, što stvara vrlo intenzivnu energiju njihova međusobnog stapanja (dvojništva, umnoženosti), ali i razdvajanja (singularnosti).

Predstava je u producentskom smislu realizirana kao diplomski projekt Jure Matulića (pod vodstvom profesorice Snježane Banović) sa zagrebačke Akademije dramske umjetnosti, odnosno dobar je primjer izvedbene prakse spajanja sveučilišnog i užekazališnog istraživanja. Žene u zidovima ovdje postaju heroine nezavršenih bitaka s političkim nasiljem, samim čime su prepoznatljive svim generacijama domaćih gledateljica i gledatelja, jer na našim prostorima nema obitelji koja nije prošla kroz neki oblik progona ili diskriminacije na etničkoj, vjerskoj ili rodnoj osnovi. Izrazito traumatizirani prostor bivše Jugoslavije utoliko će još dugo ispraćati i osluškivati svoje mrtve, ali rijetko je koja predstava u stanju dosegnuti poetsku čistoću komemoracije radikalnog gubitka, pri tom lišenog i mržnje i zamjeranja, kao »Elza hoda kroz zidove«. Stoga je ujedno riječ o premijeri koja može poslužiti i kao važna uputa novoj upravi ZeKaeMa oko repertoarnog profila kakvog bi zasigurno vrijedilo dalje graditi.

Nataša GOVEDIĆ

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr